

Beszámoló a 2007/2008. tanévről

A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke e tanévben az előzőével azonos személyi összetételben működött. A tanszék oktatói az alábbiak voltak: dr. Nyirkos István professor emeritus, Szikszainé dr. Nagy Irma, dr. Hoffmann István és dr. Kis Tamás egyetemi docensek, dr. Tóth Valéria és dr. Rácz Anita egyetemi adjunktusok, valamint Szilassy Eszter, Póczos Rita, Fehér Krisztina és Györffy Erzsébet tanársegédek. A gyermekgondozási segélyen lévő dr. Dobi Edit állását továbbra is Reszegi Katalin töltötte be tudományos segédmunkatársként. Dr. Kis Tamást 2007. szeptember 1-jétől léptették elő docenssé. A tanszék könyvtárosa (a Finnugor Tanszékkel közösen) Hoffmann Istvánné, az intézet titkára pedig Kecskemétiné Legoza Eszter volt. A szakmódszertani képzésbe óraadóként kapcsolódott be a gyakorlóiskola tanára, Sápiné Bényei Rita.

Hoffmann István mint egyedüli pályázó 2007. július 1-jétől a BTK oktatási és stratégiai dékánhelyettesi funkcióját ellátó Maticsák Sándor helyett öt évre szóló intézetigazgatói megbízást kapott a Magyar Nyelvtudományi Intézet élére.

A doktori képzés a korábban kialakult keretben folyt: a magyar nyelvtudományi alprogram a Kertész András professzor vezette Nyelvészeti Doktori Iskola részeként működött. Az iskola a tanévben sikeres akkreditáción esett át. A doktori program hallgatói a 2007/2008. tanévben az alábbiak voltak: III. évfolyam: Boros Katalin, Kenyhercz Róbert nappali hallgatók, II. évfolyam: Nagy Judit levelező hallgató, I. évfolyam: Bába Barbara és Szőke Melinda nappali, Kovács Éva és Pásztor Éva levelező hallgatók. Mindnyájan bekapcsolódtak a tanszék oktatómunkájába is.

A doktori program keretében került sor egykori hallgatónk és doktoranduszunk, dr. Domonkosi Ágnes habilitációs eljárására, aki az egeri Eszterházy Károly Főiskola oktatójaként „Stíluselemzés, trópusok, alakzatok” című könyvét nyújtotta be habilitációs dolgozatként. A habilitált címet 2008 májusában sikeresen megszerezte.

A tanév során 2008 júniusában védte meg „Egy példázat kompozíciójának változásai a régi magyar bibliafordításokban” című PhD-értekezését Demján Béla Adalbert. A témavezetője dr. A. Molnár Ferenc volt.

A tanszék oktatói közül Hoffmann István 2008. április 1-jén sikerrel védte meg „A Tihanyi alapítólevél mint helynévtörténeti forrás. A régi magyar helynevek vizsgálatának alapkérdései” című akadémiai doktori értekezését, amely alapján elnyerte az MTA doktora címet.

A tanszéken folyó tudományos kutatómunkát e tanévben is jelentős pályázati támogatások segítették. A Nyirkos István által vezetett nemzetközi uráli névtani kutatási program keretében az OTKA támogatásával jelent meg az „Onomastica Uralica” sorozat 4. és 5. kötete. A 4. kötet a finnugor nyelvek helynévkölcsönzését tárgyaló, felkérésre írt tanulmányokat tesz közzé finn kollégáink szerkesztésében (*Borrowing of Place Names in the Uralian Languages*. Szerk. Ritva Liisa Pitkänen–Janne Saarikivi. Debrecen–Helsinki, 2007. 223 lap). Az ötödik kötet a sorozat átalakulását jelzi: a szerkesztőbizottság elhatározásának megfelelően a kiadvány ezt követően folyóiratszerű szerkezetben jelenik meg (*Onomastica Uralica* 5. Szerk. Hoffmann István–Tóth Valéria. Debrecen–Helsinki, 2007. 172 lap).

Továbbra is a tanszék fogadja be A. Molnár Ferencnek „A szöveghagyományozás kérdései a magyar nyelvtörténetben” című OTKA pályázatát.

Hoffmann Istvánnak ugyancsak az OTKA által támogatott „Helynévtörténeti vizsgálatok az ómagyar korból” című kutatási pályázata keretében „A Magyar Névértéktár Kiadványai” sorozatának 12. darabjaként jelent meg Rác Anitának „A régi Bihar vármegye településneveinek történeti-etimológiai szótára” című munkája (Debrecen, 2007. 372 lap), amely a szerző doktori értekezésének — ez a sorozat korábbi köteteként jelent meg — nyelvi alapanyagát tette közzé.

A kutatási program a Magyar Nyelvtudományi Társaság Névtani Tagozatával karöltve a tanév folyamán megrendezte a második és harmadik helynévtörténeti szemináriumot. Mindkét tanácskozással Sífőkúton, a Debreceni Egyetem alkotházában került sor. A második tanácskozást ezúttal nem késő tavasszal tartottuk, mivel így az időpontja csaknem egybeesett volna a VI. Magyar Névtudományi Konferenciáéval. 2007. október 12. és 14. között 28 névkutató vett részt a rendezvényen 11 intézményből. Az ott elhangzott 20 előadásból 14-nek az írott változata megjelent a „Helynévtörténeti tanulmányok” 3. kötetében (Szerk. Hoffmann István–Tóth Valéria. *A Magyar Névértéktár Kiadványai* 13. Debrecen, 2008. 224 lap). A harmadik helynévtörténeti szemináriumra 2008. május 29–31-én került sor ugyancsak Sífőkúton, az előzőhöz hasonló részvétellel és 17 előadással.

A „Nyugat” című folyóirat megindulásának 100. évfordulója alkalmából „A Nyugat stíláriális sokszínűsége” címmel Szikszainé Nagy Irma rendezett tudományos emlékülést 2008. május 28-án a tanszék és a DAB Nyelvészeti Munkabizottsága égisze alatt. A tanácskozás 14 előadása a fenti címen önálló kötetben is napvilágot látott (Szerk. Szikszainé Nagy Irma. *A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének Kiadványai* 87. Debrecen, 2008. 166 lap).

Az intézeti sorozatnak a tanév során további két kötete is megjelent: a 85. szám Vörös Éva „A magyar gyógynövények neveinek történeti-etimológiai szótára” című munkája (Debrecen, 2008. 501 lap) volt, a 86. pedig Takács Judit „Keresztnevek jelentésváltozása” című könyve (Debrecen, 2007. 170 lap), amely doktori értekezésének anyagát adta közre. „A Debreceni Egyetem Magyar Nyelv-

tudományi Intézetének Kiadványai” sorozat szerkesztését a 87. kötettől Kis Tamás vette át Jakab Lászlótól, aki az 54. számtól kezdődően 1989 óta 20 éven át volt a kiadvány szerkesztője. Áldozatos és igen sikeres munkájáért — különösen képpen pedig azért, hogy azokban az évtizedekben is gondoskodott a kiadásról, amikor az könnyűnek a legkevésbé sem volt mondható — hálás köszönet illeti nemcsak a debreceni tanszék egykori és mai oktatói, hanem általában a magyar nyelv tudomány művelői részéről is.

A Kis Tamás által szerkesztett „Szlengekutatás” sorozat 5. darabjaként jelent meg Szabó Edina doktori értekezésésként született „A magyar börtönszlengek szótára” című munkája (Debrecen, 2008. 229 lap). Jakab László sok évtizedes szótárszerkesztői tevékenységének eredményeképpen pedig elkészült és megjelent a „Finn–magyar diákszótár” (Akadémiai Kiadó, Budapest, 2007. 557 lap + függelék).

A tanszék oktatói a fentiek mellett számos tanulmányt tettek közzé, és tartottak tudományos előadásokat különböző rendezvényeken. A Magyar Nyelvtudományi Társaság debreceni csoportja a tanév során ugyancsak gazdag programot bonyolított le.

A tanszék oktatóinak munkáját különböző tudományos elismerések odaítélésével is méltányolták. Rácz Anita 2007. szeptember 1-jétől kezdődően 3 év időtartamra elnyerte a Bolyai János Kutatási Ösztöndíjat, valamint kiemelkedő névkutatói tevékenységéért 2008 júniusában megkapta a Kiss Lajos-díjat is. 2008 áprilisában Hoffmann István a Magyar Nyelvtudományi Társaságtól és Zala Megye Önkormányzatától a Pais Dezső-díjat vehette át.

A tanszékről további információk találhatóak a <http://mnytud.arts.klte.hu> honlapon.

HOFFMANN ISTVÁN